

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

Кафедра економічної теорії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Р. ШЕЛУДЬКО

» 08 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економічна теорія

Галузь знань – 19 «Архітектура та будівництво»

Спеціальність – 193 «Геодезія та землеустрій»

Освітньо-професійна програма – «Геодезія та землеустрій»

Спеціалізація – –

Факультет – інженерів землевпорядкування

Харків – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна теорія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти галузі знань 19 «Архітектура та будівництво» спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» освітньо-професійної програми «Геодезія та землеустрій».

«25» червня 2020 р. 21 с.

Розробники:

Бєсєдіна Галина Євгенівна, доцент кафедри економічної теорії, кандидат економічних наук, доцент.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри економічної теорії

Протокол від «25» червня 2020 року № 9

Завідувач кафедри економічної теорії,

професор

«25» червня 2020 року

Г. ПАСЕМКО

Схвалено навчально-методичною комісією факультету інженерів землевпорядкування

Протокол від «__» _____ 2020 р. № __

Голова навчально-методичної комісії
факультету інженерів землевпорядкування,
к.е.н., доцент

О. КНЯЗЬ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень підготовки	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 19 «Архітектура та будівництво»	<i>Вибіркова</i>	
Модулів – 2	Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій» Освітньо-професійна програма – «Геодезія та землеустрій»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2-й	4-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
	3-й		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача – 3,5	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Лекції	
		14 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		62 год.	80 год.
		Вид контролю: <i>екзамен</i>	

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Програму вивчення навчальної дисципліни «Економічна теорія» складено відповідно до освітньо-професійної першого (бакалаврського) рівня спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій».

Предметом навчальної дисципліни є вивчення концептуальних основ ринкової економіки, розуміння особливостей функціонування сучасних ринків та утворення цін на послуги праці, капіталу, природних ресурсів відповідно до типу ринкової структури.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години / 3 кредитів ECTS.

Програма навчальної дисципліни складається з трьох змістових модулів.

1. Основи економічної теорії
2. Ринковий механізм та підприємництво
3. Економічні аспекти глобальних проблем

Мета - отримання майбутніми фахівцями ґрунтовних економічних знань, формування у них логіки економічного мислення і економічної культури, оволодіння базовими методами пізнання і аналізу економічних процесів, вміння приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою практичною діяльністю.

Завдання:

- набуття навичок раціональної економічної поведінки, виходячи з концептуальних основ ринкової економіки,
- розуміння особливостей функціонування сучасних ринків та утворення цін на послуги праці, капіталу, природних ресурсів відповідно до типу ринкової структури;
- набуття навичок аналізу агрегованих показників, визначення чинників і наслідків макроекономічного розвитку господарських систем.

Перелік компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми геодезії, землеустрою та кадастру, управління земельними ресурсами, управління та адміністрування землекористуванням, державного контролю за використанням та охороною земель із застосуванням сучасних технологій, теоретичних положень та методів дослідження.

Загальні компетентності – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів;

- здатність опановування базовими знаннями, включаючи сучасні наукові та технічні досягнення та використання їх в практичних ситуаціях.

Міждисциплінарні зв'язки

Дисципліна та її розділи, що передують вивченню дисципліни:

1. Філософія. 2. Вища математика. 3. Соціологія

Дисципліна та її розділи, у яких використовують матеріали дисципліни:

1. Економіка сільськогосподарського виробництва. 2. Організація с.-г. виробництва. 3. Ринок землі і нерухомості. 4. Земельні і майнові відносини.

2. Програма навчальної дисципліни

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Основи економічної теорії

Тема 1. Предмет, методи і функції економічної теорії. Зародження економіко-теоретичних знань. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки. Сучасні напрями, школи і течії економічної теорії. Розвиток економічної думки в Україні.

Предмет економічної теорії і його тлумачення різними школами. Складові частини сучасної економічної теорії. Позитивна та нормативна економічна теорія. Економічне мислення, його види та роль у розумінні економічного життя суспільства.

Економічні закони, принципи і категорії. Система економічних законів. Методологічні аспекти пізнання, механізму дії та використання економічних законів.

Методи пізнання економічних процесів і явищ. Загальні та спеціальні методи наукового пізнання та їх використання. Функції економічної теорії.

Місце економічної теорії в системі економічних наук. Економічна теорія та економічна політика. Економічна теорія як основа економічної політики. Основні напрями, пріоритети, методи, інструменти економічної політики.

Тема 2. Економічні потреби суспільства, їх суть та структура. Економічні потреби суспільства, їх суть та структура. Піраміда Маслоу. Поняття безмежності потреб. Закон зростання потреб та механізм його дії. Проблеми використання закону зростання потреб у процесі виробництва матеріальних благ. Економічні блага.

Економічні інтереси: сутність, суб'єкти, класифікація. Суперечності інтересів економічних суб'єктів та форми їх розв'язання. Інтереси і потреби: діалектика взаємозв'язку. Взаємодія потреб та інтересів як рушійна сила соціально-економічного прогресу.

Тема 3. Форми власності і економічні системи. Економічна система, її сутність та основні структурні елементи. Типи економічних систем. Традиційна економіка. Економічна система вільного капіталізму. Командно-адміністративна система. Система змішаної економіки. Перехідні економічні системи, їх зміст та основні риси. Формування інституційних та економічних умов переходу до нової системи господарювання. Криза та розпад командно-адміністративної системи і необхідність переходу економіки

постсоціалістичних країн до ринкових відносин. Концепції різноманітності форм переходу різних країн до ринкової економіки.

Основні напрямки формування сучасних ринкових відносин. Формування державного і ринкового механізмів регулювання економіки.

Власність як економічна категорія. Суб'єкти та об'єкти. Типи, форми і види власності.

Основні тенденції розвитку власності на сучасному етапі. Необхідність різноманітних форм

власності в ринковій економіці. Трансформація форм власності в Україні. Роздержавлення.

Приватизація. Світовий досвід. Сучасний стан відносин власності в Україні. Економічні школи щодо періодизації суспільного розвитку.

Тема 4. Суспільне виробництво. Еволюція товарного виробництва. Виробництво як визначальний фактор потреб суспільства та їх розвитку. Зміст і структура суспільного виробництва. Матеріальне та нематеріальне виробництво, їх сутність і взаємозв'язок.

Ресурси виробництва та їх види. Використання економічних ресурсів. Абсолютна та відносна обмеженість (рідкісність) ресурсів. Межа економічних можливостей.

Економічний вибір. Крива виробничих можливостей. Основні фактори виробництва та їх взаємозв'язок. Ефективність виробництва, її сутність, економічні та соціальні показники.

Форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне. Еволюція товарного виробництва. Товарне виробництво, умови та причини його виникнення. Проста і розвинена форми товарного виробництва, їх спільні риси та відмінності. Товарне виробництво як основа ринкової економіки та його роль в економічному розвитку суспільства.

Тема 5. Гроші як економічна категорія. Товар і його властивості. Вартість. Мінова вартість. Споживна вартість та її показники. Теорії вартості: трудова, маржиналістська і неокласична. Розвиток товару і товарного виробництва за сучасних умов.

Теоретичні концепції виникнення та сутність грошей. Функції грошей. Історичний підхід у розгляді функцій грошей. Види грошей: паперові, металеві, кредитні, безготівкові, електронні. Обіг готівкових та безготівкових грошей. Сучасні зміни в грошовому обігу. Закон грошового обігу. Історичний досвід України в створенні національної грошової одиниці.

Інфляція, її суть і причини. Темпи інфляції. Види інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції.

Змістовний модуль 2. Ринковий механізм та підприємництво

Тема 6. Ринок, механізм його функціонування. Теоретичні засади становлення ринкових відносин. Об'єктивні передумови виникнення ринку. Поняття ринок. Риси, структура та функції ринку. Види ринків. Критерії класифікації ринків та їх структура. Характерні ознаки сучасного ринку.

Об'єктивна зумовленість та сутність ринкової інфраструктури. Основні суб'єкти ринкової економіки. Держава як суб'єкт ринкового господарства. Соціально-економічна характеристика елементів ринку та умови їх формування в Україні.

Сутність попиту і фактори, що його визначають. Закон попиту. Винятки дії закону попиту. Крива попиту. Зв'язок між попитом і ціною. Зміщення кривої попиту під впливом дії нецінових факторів.

Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають. Закон пропозиції. Крива пропозиції та її властивості. Зв'язок між пропозицією і ціною. Нецінові фактори зміни пропозиції. Зміщення кривої пропозиції під впливом дії нецінових факторів. Особливості формування і зміни кривих пропозицій в перехідних економічних системах.

Ринкова рівновага. Утворення рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва. Фактори, які впливають на зміну ринкової рівноваги.

Сутність ціни. Механізм формування і функції ціни. Види цін. Концепція ціноутворення по Маршалу.

Сутність конкуренції. Місце конкуренції в ринковій економіці. Форми конкуренції. Типи конкурентної поведінки. Функції конкуренції. Методи конкурентної боротьби. Позитивні й негативні наслідки конкуренції.

Монополія та типи монополізації. Види монополій. Монопольна влада. Критерії та межі монополізації економіки. Недоліки надмірної монополізації економіки. Економічні наслідки монополій. Ринок монополістичної конкуренції. Особливості монополістичної конкуренції. Олігополістичний ринок. Суть олігополії. Олігополія і конкуренція. Олігополія та економічна ефективність.

Антимонопольна політика і антимонопольне законодавство. Світовий досвід створення антимонопольного законодавства. Проведення антимонопольної практики. Антимонопольна політика в Україні.

Тема 7. Підприємництво і підприємство. Підприємство як суб'єкт економічної системи. Організаційно-правові форми підприємств. Соціально-економічна характеристика підприємств. Функції підприємства. Організація процесу виробництва. Обмеженість ресурсів та шляхи її подолання.

Продукція підприємств та її економічні форми. Суть підприємництва та умови його існування. Види та суб'єкти підприємницької діяльності. Форми підприємництва. Підприємництво і бізнес. Перспективи розвитку підприємництва в Україні. Проблема банкрутства підприємств. Законодавство про банкрутство.

Тема 8. Капітал (фонди) підприємства та його рух. Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст та соціально-економічна форма. Капітал як фактор виробництва. Структура капіталу та його обіг. Кругообіг капіталу. Промисловий капітал. Стадії кругообігу і функціональні форми промислового капіталу. Основний капітал. Фізичне та моральне зношення основного капіталу. Механізм відтворення основного капіталу. Амортизація. Норма амортизації. Амортизаційний фонд як одне з джерел відтворення основного капіталу. Обіговий капітал. Час і швидкість обігу. Фактори, що впливають на швидкість обігу. Оборотні засоби та їх структура. Показники ефективності використання основного та обігового капіталу. Рентабельність.

Тема 9. Підприємництво в аграрній сфері. Витрати виробництва. Аграрна сфера виробництва та її особливості. Сутність аграрних відносин. Формі господарювання у сільському господарстві: фермерські, кооперативні, державні, змішані. Рентні відносини. Сутність земельної ренти, її види та механізм створення. Розподілі використання рентного доходу. Ринок землі. Попит і пропозиція на землю. Ціна землі.

Агропромислова інтеграція й агропромисловий комплекс. Механізм реалізації аграрних відносин в сучасних умовах. Державна політика регулювання та підтримки сільськогосподарського виробника.

Змістовний модуль 3. Економічні аспекти глобальних проблем

Тема 10. Фінанси і фінансова система. Необхідність і межі державного регулювання ринкової економіки. Держава як суб'єкт економічної системи. Теоретичні погляди на роль держави в економіці та їх еволюція.; Економічні функції держави. Форми, методи та інструменти державного регулювання економіки.

Фінансова система. Суть і структура фінансової системи. Державний бюджет. Місцеві бюджети. Формування доходів і витрат державних та місцевих бюджетів.

Податки. Елементи системи оподаткування. Крива Лаффера. Функції податків: фіскальна, регулююча, стимулююча. Класифікація податків. Бюджетно-податкова система як інструмент економічної політики держави. Необхідність державного регулювання в умовах ринкової економіки. Співвідношення державного і ринкового механізмів регулювання національної економіки.

Тема 11. Доходи населення, їх формування та розподіл. Доходи, їх види та джерела формування. Сутність та механізм розподілу доходів; Функціональний та персональний розподіл доходів. Форми розподілу доходів за трудові результати та економічну діяльність.

Заробітна плата: сутність, форми та системи заробітної плати. Дохід від кооперативно-колективної та індивідуальної трудової діяльності. Підприємницький дохід. Доходи від власності та рентні доходи. Сімейні доходи, їх структура та використання. Заощадження як необхідний елемент у

структурі сімейних доходів. Номінальні та реальні доходи. Диференціація доходів та її межі. Крива Лоренца та коефіцієнт Джині.

Соціальні аспекти економічних відносин. Рівень та якість життя населення. Прожитковий мінімум. Бідність. Необхідність та сутність системи соціального захисту населення. Основні елементи механізму соціального захисту. Державне регулювання розподілу доходів. Роль держави у забезпеченні соціального захисту в умовах переходу до; ринкової економіки.

Тема 12. Циклічні коливання і кризи в економіці. Економічні (ділові) цикли. Типи циклів. Теорії циклічних коливань. Циклічні коливання та їх види. Класифікація макроекономічних змінних для типового ділового циклу: проциклічні, антициклічні, ациклічні. Макроекономічний аналіз циклічних коливань.

Циклічність, інфляція й безробіття як форми прояву макроекономічної нестабільності. Адаптація економіки до циклічних коливань.

Державне антициклічне регулювання. Особливості економічного циклу в Україні. Макроекономічна динаміка.

Економічне зростання та економічний розвиток. Державне регулювання економічного зростання. Показники рівня економічного розвитку. Особливості економічного зростання в Україні.

Тема 13. Інтернаціоналізація господарського життя і світовий ринок. Сутність та етапи становлення світового господарства. Структура, основні риси та закономірності його розвитку. Інтернаціоналізація господарського життя. Інтеграційні процеси на сучасному етапі. Основні форми міжнародних економічних відносин та види інтеграційних формувань. Міжнародна економічна інтеграція. Інтеграційні зв'язки й механізм міжнародного співробітництва. Головні інтеграційні угруповання світу. Процеси інтеграції у Європі та її форми. Роль транснаціональних корпорацій в інтернаціоналізації суспільного виробництва. Місце Європейського економічного співтовариства *у світовій економіці. Перспективи інтеграції економіки України у світову економічну систему.

Міжнародна торгівля та її економічні основи. Міжнародний поділ праці, його принципи і форми. Міжнародна спеціалізація і кооперація виробництва. Особливості поділу праці в сучасних умовах. Теорії міжнародної торгівлі. Протекціонізм і вільна торгівля. Митні та не митні засоби регулювання зовнішньої торгівлі. Всесвітній ринок товарів та послуг. Структура світового ринку. Основні тенденції розвитку світового ринку. Методи конкурентної боротьби на світовому ринку. Міжнародні торговельні організації.

Міжнародний рух капіталів. Причини, форми вивозу капіталу. Особливості вивозу капіталу на нинішньому етапі розвитку світового господарства. Наслідки вивозу капіталу. Прямі та портфельні інвестиції. Міжнародні кредити.

Міжнародний валютний фонд. Європейський банк реконструкції на розвитку. Міжнародні валютно-фінансові відносини. Зміст і структура світової валютної системи. Валютні ринки. Конвертованість національних

валют. Фіксований і плаваючий курс. Міжнародні валютно-фінансові організації.

Міжнародна міграція робочої сили. Сутність і причини міжнародної міграції робочої сили. Основні напрями міграції. Утворення міжнародного ринку робочої сили.

Тема 14. Глобалізація як закономірний процес світового розвитку. Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем. Глобальні проблеми і шляхи їх розв'язання людством. Сучасні глобальні проблеми.

Паливно-енергетична та сировинна проблеми. Екологічна криза та форми її прояву. Демографічні проблеми світу та шляхи їх вирішення. Проблема та шляхи скорочення зон зубожіння, голоду і хвороб у світі. Проблеми роззброєння та мирного використання атому. Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем та розвитку світового господарства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п,с	лаб	інд	с.р.		л	п,с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основи економічної теорії												
Тема 1. Предмет, методи і функції економічної теорії	6	1	1			4	6	1	-			5
Тема 2. Економічні потреби суспільства, їх суть та структура.	6	1	1			4	6	-	1			5
Тема 3.Форми власності і економічні системи.	6	1	1			4	6	1	-			5
Тема 4. Суспільне виробництво. Еволюція товарного виробництва	6	1	1			4	6	-	-			6
Тема 5. Гроші як економічна категорія.	6	1	1			4	6	-	-			6
Разом за змістовим модулем 1	30	5	5			20	30	2	1			27
Змістовий модуль 2. Ринковий механізм та підприємництво												
Тема 6. Ринок, механізм його функціонування	7	1	1			5	7	-	-			7
Тема 7. Підприємництво і підприємство.	7	1	1			5	7	-	-			7
Тема 8. Капітал: процес виробництва і нагромадження. Наймана праця і заробітна плата	7	1	1			5	8	1	1			6
Тема 9. Підприємництво в аграрній сфері. Витрати виробництва.	9	1	1			7	8	1	1			6
Разом за змістовим модулем 2	30	4	4			22	30	2	2			26
Змістовий модуль 3. Економічні аспекти глобальних проблем												
Тема 10. Фінанси і фінансова система	6	1	1			4	6	1	-			5
Тема 11. Доходи їх джерела і розподіл	6	1	1			4	6	-	1			5
Тема 12. Циклічні коливання і кризи в економіці.	6	1	1			4	6	1	-			5
Тема 13. Інтернаціоналізація господарського життя і світовий ринок.	6	1	1			4	6	-	-			6
Тема 14.Глобалізація як закономірний процес світового розвитку.	6	1	1			4	6	-	-			6
Разом за змістовим модулем 3	30	5	5			20	30	2	1			27
Усього годин	90	14	14			62	90	6	4			80

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Предмет, методи і функції економічної теорії.	1	-
2	Економічні потреби суспільства, їх суть та структура.	1	1
3	Форми власності і економічні системи.	1	-
4	Суспільне виробництво. Еволюція товарного виробництва.	1	-
5	Гроші як економічна категорія.	1	-
6	Ринок, механізм його функціонування.	1	-
7	Підприємництво і підприємство.	1	-
8	Капітал (фонди) підприємства та його рух.	1	1
9	Підприємництво в аграрній сфері. Витрати виробництва.	1	1
10	Фінанси і фінансова система.	1	-
11	Доходи, їх джерела й розподіл.	1	1
12	Циклічні коливання і кризи в економіці.	1	-
13	Інтернаціоналізація господарського життя і світовий ринок.	1	-
14	Глобалізація як закономірний процес світового розвитку.	1	-
	Разом	14	6

8. Самостійна робота

Самостійна робота здобувача відноситься до інформаційно-розвиваючих методів навчання і є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Види самостійної роботи студентів за цільовим призначенням:

1. Вивчення нового матеріалу: читання та конспектування літературних джерел інформації; інші види занять.

2. Поглиблене вивчення матеріалу: підготовка до контрольних, семінарів; виконання типових задач; інші види занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Предмет, методи і функції економічної теорії.	4	5
2	Економічні потреби суспільства, їх суть та структура.	4	5
3	Форми власності і економічні системи.	4	5
4	Суспільне виробництво. Еволюція товарного виробництва.	4	6
5	Гроші як економічна категорія.	4	6
6	Ринок, механізм його функціонування.	5	7
7	Підприємництво і підприємство.	5	7
8	Капітал (фонди) підприємства та його рух.	5	6
9	Підприємництво в аграрній сфері. Витрати виробництва.	7	6
10	Фінанси і фінансова система.	4	5
11	Доходи, їх джерела й розподіл.	4	5
12	Циклічні коливання і кризи в економіці.	4	5
13	Інтернаціоналізація господарського життя і світовий ринок.	4	6
14	Глобалізація як закономірний процес світового розвитку.	4	6
	Разом	62	80

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання є видом позааудиторної індивідуальної роботи здобувача навчального характеру, яке виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу. Індивідуальне завдання – це завершена теоретична або практична робота, що охоплює декілька тем або зміст навчального курсу в цілому.

Структура індивідуального завдання: вступ, теоретичне обґрунтування, основні результати роботи та їх обговорення, висновки, список використаних джерел. Загальний обсяг роботи не повинен перевищувати 20 сторінок.

Перелік основних тем

1. Сучасні економічні теорії.
2. Розвиток економічної думки в Україні.
3. Роль експерименту в економічних дослідженнях.
4. Економічна теорія та економічна політика.
5. Сучасна науково-технічна революція, її зміст та особливості.
6. Капіталістична економічна система: проблеми сьогодення.
7. Система відносин власності та їх структура.
8. Стан і перспективи реформування відносин власності в Україні.
9. Роздержавлення та його особливості в умовах перехідної економіки.
10. Приватизація об'єктів власності: поняття, принципи і методи.
11. Теорії вартості та їх види.
12. Концепції походження грошей.
13. Еволюція і форми грошей в сучасних умовах.
14. Конкуренція, її сутність та види.
15. Монополізм в економіці і антимонопольна політика.
16. Особливості формування ринкових відносин в Україні.
17. Сутність, функції та будова ринкової інфраструктури.
18. Об'єктивна необхідність виникнення акціонерного капіталу та його сутність.
19. Становлення ринку цінних паперів України.
20. Зайнятість населення та проблеми її забезпечення в Україні.
21. Формування банківської системи України: проблеми та перспективи.
22. Малий та середній бізнес в Україні: проблеми та перспективи.
23. Значення прискореної амортизації в умовах науково-технічної революції.
24. Становлення ринку землі в Україні.
25. Аграрна реформа в Україні: проблеми та перспективи.
26. Сучасний етап розвитку рентних відносин на селі.
27. Розвиток нових форм господарювання в АПК України.
28. Проблеми нагромадження капіталу в умовах переходу до ринкової економіки.

29. Новий тип економічного зростання. Сутність інноваційного розвитку економіки.

30. Перспективи розвитку іноземних інвестицій в національну економіку.

31. Національне багатство: сутність, структура та проблеми його відтворення.

32. Зайнятість населення і безробіття. Види безробіття та його соціально-економічні наслідки.

33. Людський капітал як основне джерело економічного зростання.

34. Доходи населення, їх види та джерела формування в ринковому середовищі.

35. Шляхи реформування системи заробітної плати в сучасних умовах.

36. Становлення системи соціального партнерства в Україні.

37. Актуальні питання реформи пенсійної системи.

38. Податкове реформування в Україні: напрями удосконалення.

39. Сучасні моделі державного регулювання економіки.

40. Державний сектор в ринковій економіці та його значення.

41. Сутність та проблеми глобалізації сучасної світової економіки.

42. Вивіз капіталу, його причини та соціально-економічні наслідки.

43. Міжнародна міграція робочої сили, її причини та основні напрями.

44. Основні міжнародні фінансово-економічні організації та їх роль в сучасній економіці.

45. Тенденції світового виробництва продовольчих ресурсів.

10. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються наступні методи навчання:

1). Група методів за джерелом інформації і сприйняття навчальної інформації – **словесні** (лекція, семінари, бесіда, розповідь); **наочні** – (ілюстрація, демонстрація, презентація), **практичні** (збір інформації, її економічна обробка, розрахунки, графічно-схематичне зображення інформації).

Лекція – логічно вивершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за необхідності, засобами наочності та демонстрацією дослідів. Лекція є однією з основних організаційних форм навчальних занять і, водночас, методів навчання.

Семінари – форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких здобувачі готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Семінарські

заняття можуть проводитися у формі бесіди, рецензування та обговорення рефератів і доповідей, дискусій тощо.

Індивідуальне заняття – форма навчального заняття, що проводиться з окремими здобувачами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей.

Консультація – форма навчального заняття, при якій здобувач отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування (проводяться протягом семестру – поточні та екзаменаційні консультації).

2). Група методів за логікою передачі і сприйняття навчального матеріалу:– індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

3). Група методів за ступенем самостійного мислення при засвоєнні знань – репродуктивні та продуктивні (дослідницькі, пошукові, частково-пошукові);

4). Група методів за ступенем управління навчальним процесом: навчання під керівництвом викладача, самостійна робота студента з навчальною та науковою літературою, текстами лекцій, підготовка до семінарських і практичних занять, робота з комп'ютером, виконання письмових завдань.

11. Методи контролю

Система оцінювання результатів успішності засвоєння знань, вмінь, комунікацій, автономності та відповідальності здобувачів включає поточний, модульний (відповідно визначеному змістовому модулю), та підсумковий/семестровий контроль результатів навчання.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів.

Поточний контроль знань здобувачів здійснюється за двома напрямками:

I – контроль систематичності та активності роботи на семінарських та практичних заняттях;

II – контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль здійснюється у формі: усне опитування; фронтальне опитування; індивідуальне опитування; письмові контрольні роботи.

Модульний контроль проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Підсумковий/Семестровий контроль проводиться у формі іспиту у терміни, передбачені графіком навчального процесу.

Семестровий екзамен – форма оцінки підсумкового засвоєння здобувачами теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід. Завданням екзамену є

перевірка розуміння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння здобувачем компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота															Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3							
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T5			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	30	100	

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Пасемко Г.П. Політична економія: навч. посібник (Частина I і II) / Г.П. Пасемко, Т.М. Лозинська, О.М.Супрун та ін. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Харків, 2011. – 557с.

2. Пасемко Г.П. Словник з дисциплін економічної теорії / Г.П. Пасемко, Г.Є. Бєседіна. – Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Харків, 2011. – 125с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Бартенев С.А. История экономических учений / С. А. Бартенев. - М.: Экономист, 2005. – Гл. 21, 23.
2. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе / М. Блауг. – М.: Дело, 1994. – Гл. 16.
3. Бор М.З. История мировой экономики: конспект лекций / М. Бор. – М.: Дело и Сервис. 2000. 496с.
4. Економічна історія: Лекції / Н.О. Тимочко, О.А. Пучко, Л. М. Рудомьоткіна та ін. – К: КНЕУ, 2000.
5. Економічна історія Західної Європи та Америки: Навч. посібник / А.А.Ткаченко. – Запоріжжя: Прем'єр, 1998.– 352 с.
6. История экономики. Учебник / Под. Ред. О.Д. Кузнецовой и И.Н. Шапкина. – М.: Инфра-М, 2001. – 384с.
7. История мировой экономики: Учебник / Под. ред. Г.Б. Поляка, А.Н. Марковой – М.: ЮНИТИ, 2001. – 727с.
8. История экономических учений / Под. ред. А.Г. Худокормова. – М.: Инфра-М, 1999. – 733с.
9. Історія економічних вчень: підручник / В.Д. Базилевич, Н.І. Гражевська, Т.В. Гайдай та ін. – К.: Знання, 2004. – 1300с.
10. Історія економічних учень / Л.Я. Корнійчук, Н.О. Татаренко, А.М. Поручник та ін. К.: КНЕУ 2001. 564с.
11. Історія економічних учень: підруч. / [Л. Я. Корнійчук, Н. О. Татаренко, А. М. Поручник та ін.] ; за ред. Л. Я. Корнійчук, Н. О. Татаренко. – К.: КНЕУ, 1999. – Розд. 13.
12. Історія економічної думки України: навч. посібник / Р.Х. Васильєва, Л.П. Горкіна, Н.А. Петровська та ін. – К.: Либідь, 1993.
13. Історія економічної думки: навч. посібник / Л.Я. Корнійчук, А.М. Поручник, Н.О. Татаренко та ін. – К.: Фенікс, 1999. – 415с.
14. Історія України: Курс лекцій: навч. посібник. Кн. 1-2. / Л. Мельник, В. Верстюк, М. Демченко та ін. – К., 1991, 1992.
15. Кейган Ф. Монетаризм / Ф. Кейган // Экономическая теория. Энциклопедия «Новый Полгрейв». – М.: ИНФРА-М, 2004. – С. 553–565.
16. Ковальчук В.М. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. / В.М. Ковальчук, М.В. Лазаревич, М.І. Сарай. – К.: Знання, 2008. – Розділ 16.
17. Конотопов М.В. История экономики. Учебник. / М.В. Конотопов, С.М. Сметанин. – М.: Академический проект, 2001. – 528с.
18. Лановик Б.Д. Економічна історія України і світу / Б.Д. Лановик, З.М. Матисякевич, Р.М. Мажейко. – К.: Вікар, 2001. –477с.
19. Лановик Б. Д. Економічна історія: [курс лекцій] / Б.Д. Лановик, М.В. Лазаревич. – К.: Вікар, 2005. – Лекція 2.
20. Нестеренко О.П. Історія економічних вчень: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2000.

21. Пасемко Г.П. Історія економіки і економічної думки: навч. посібник / Г.П. Пасемко, В.В. Олянич / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Харків, 2007. – 367 с.
22. Редер М. У. Чикагская школа / М. У. Редер // Экономическая теория. Энциклопедия «Новый Полгрейв». – М.: ИНФРА-М, 2004. – С. 48–60.
23. Ткаченко А.А. Економічна історія Західної Європи та Америки / А.А. Ткаченко.– Запоріжжя: Прем'єр, 1998. – 352с.
24. Україна і світ: Історія господарства від первісної доби і перших цивілізацій до становлення індустріального суспільства: навч. посібник / За ред Б.Д. Лановика. – К., 1994. – 628с.
25. Юхименко П.І. Історія економічних учень: навч. посібник / П.І. Юхименко, П.М. Леоненко. 3-тє вид., випр. – К.: Знання-Прес, 2002. – 514 с.
26. Ядгаров Я. С. История экономических учений / Я. С. Ядгаров. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 320с.
27. Ядгаров Я.С. История экономических учений / ЯгС. Ядгаров.– М.: Инфра-М, 2001. – 480с.

Додаткова

1. Веблен Т. Теория праздного класса/ Т. Веблен / – М.: Прогресс, 1984.–356с.
2. Грушевский М. Очерки истории украинского народа / М. Грушевский / – К., 1990. – 896с.
3. Долан Э. Деньги, банковское дело и кредитно-денежная политика / Э. Долан, К. Кемпбелл, Р. Кемпбелл. – Л., 1991. – 448 с.
4. Долан Э. Рынок: микроэкономическая модель / Э. Долан, Д. Линдсей. – СПб, 1992. – 496с.
5. Економічна енциклопедія: у 3-х т. / редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Академія, 2001. – 848с. – Т.2.
6. Економічна енциклопедія: у 3-х т. / редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Академія, 2000. – 864с. –Т.1.
7. Економічна енциклопедія: у 3-х т. / редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Академія, 2002. – 952с. – Т.3.
8. Економічна теорія: навч. посібник / Ю.А.Полтавський, Г.П. Пасемко, О.С. Філоненко та ін. – Х.: ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. – 2009. – 414с.
9. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж.М. Кейнс. – М.: Прогресс, 1978. – 568с.
10. Кене Ф. Избранные экономические произведения / Ф. Кене. – М.: Соцэкгиз, 1960. – 156с.
11. Кларк Дж.Б. Распределение богатства / Дж.Б. Кларк. – М. – Л., 1934.-253с.
12. Ленин В.И. Империализм как высшая стадия капитализма / В.И. Ленин / Полн. собр. соч. – Т.27. – С.299 – 426.

13. Ленин В.И. О кооперации / В.И Ленин / Полн. собр. соч. – Т.45. – С.369 – 377.
14. Леонтьев В.В. Экономические эссе. Теории, исследования, факты и политика / В.В. Леонтьев. – М.: Политиздат, 1990. – 458с.
15. Майовець Є.Й. Теорія аграрних відносин / Є.Й. Майовець. – К.: Центр навч. літ-ри, 2005. – 276 с.
16. Макконнел К.Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика: в 2-х т.; пер. с англ. 2-го изд. / К.Р. Макконнелл, С.Л. Брю. – М.: Республика, 1992. – 685 с.
17. Макуха С.М. Україна в міжнародних економічних відносинах в умовах глобалізації / С.М. Макуха. – Харків: Легас, 2003. –352 с.
18. Маркс К. К критике политической экономии. / К. Маркс. // Маркс К., Энгельс Ф. Соч. – 2-е изд. – Т.13. – М.: Госполитиздат, 1959. – 517 с.
19. Маркс К. Капітал: Т.1 / К. Маркс. // Маркс К., Энгельс Ф. Твори: –2-ге вид. – К.: Держполітвидав УРСР, 1969. – Т.23. – 601 с.
28. Маршалл А. Принципы политической экономии. Т.1–3. – М.: Прогресс, 1983 – 1984. – 789с.
20. Миль Дж. С. Основы политической экономии; пер. с англ. / Дж.С. Миль. – М.: Наука, 1980. – Т.3. – 472 с.
29. Митчелл У.К. Экономические циклы. Проблема и ее постановка / У.К. Митчелл. – М. – Л.: Госиздат, 1930–257с.
30. Міжнародні економічні відносини: Історія міжнародних відносин: Підручник / За ред. А. Філіпенка. – К., 1992.– 826с.
21. Пасемко Г.П. Политическая экономия: учебное пособие / Г.П. Пасемко, Г.Е.Беседина. – Харьков, 2011. – 268с.
22. Пети В. Классика экономической мысли: сочинения / В. Пети, А. Смит, Д. Рикардо и др. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2000. – 209с.
31. Петти В. Экономические и статистические работы / В. Петти. – М.: Соцэкгиз, 1940. – 657с.
32. Пивовар С. Всесвітня історія. Новітній період 1945–1997 рр. / С. Пивовар, А. Слюсаренко, С. Стельмах. – К., 1998. – 587с.
33. Політична економія: навчальний посібник (В 2-х частинах) / Т.М. Лозинська, Г.П. Пасемко, О.М. Супрун та ін. – Х.: ХНАУ, 2011. – 584 с.
33. Прудон П. Собственность – кража: мысли о собственности / П. Прудон. – М., 1906. – 588с.
34. Рикардо Д. Сочинения / Д. Рикардо. Т.1. Начала политической экономии и налогового обложения / ред. пер. М.Н. Смит. – М.: Госполитиздат, 1955. – 360 с.
34. Робинсон Дж. Экономическая теория несовершенной конкуренции / Дж. Робинсон. – М.: Прогресс, 1986. – 258с.
35. Самуельсон П. Экономика: пер. с англ. / П. Самуельсон, В. Нордхаус. – М.: БИНОМ, 1997. – 800 с.
36. Самуэльсон П. Экономика / П. Самуэльсон. – М. : НПО Алгон, 1992. – Т.1.– 488 с.
37. Сисмонди Ж.С. Новые начала политической экономии или о

богатстве и его отношении к народонаселению / Ж.С. Сисмонди / Т. 1, 2. – М., 1936 – 1937.

38. Словник з дисциплін економічної теорії / Г.П. Пасемко, Г.Є. Беседіна та ін. – Х.: ХНАУ. – 2011. – 124с.

39. Смит А. Исследования о природе и причинах богатства народов / А. Смит. – М.: Соцэкгиз, 1961. – 408 с.

40. Сэй Ж.-Б. Трактат по политической экономии: Экономические софизмы. Экономические гармонии / Ж. - Б. Сей, Ф. Бастиа. – М.: Дело, 2000. – 293 с.

41. Туган-Барановский М.И. Основы политической экономии / М.И Туган-Барановский. – М.: РОССПЭН, 1998. – 380 с.

42. Туган-Барановський М.І. Паперові гроші та метал / пер. з рос., наук. ред., передм. М.І. Саблук. – К.: КНЕУ, 2004. – 198 с.

43. Туган-Барановський М.І. Політична економія: Курс популярний / М.І. Туган-Барановський. – К.: Наук. думка, 1994. – 264 с.

44. Фишер С. Экономика / С. Фишер, Р. Дорнбуш, Р. Шмалензи. – М.: Дело ЛТД, 1999. – 864 с.

45. Філоненко О.С. Аграрні відносини: зміст, розвиток, майбутнє / О.С. Філоненко. – К.: Урожай, 1996. – 208 с.

46. Фридмен М. Количественная теория денег / М. Фридмен / – М.: Эльф- Пресс, 1996.

47. Хейне П. Экономический образ мышления / П. Хейне. – М.: Новости, 1991. – 704 с.

48. Чемберлин Э. Теория монополистической конкуренции (Реориентация теории стоимости) / Э. Чемберлин. – М.: ИЛ, 1959. – 658с.

49. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків: у 3 т. / Д.І. Яворницький. – Львів, 1990. – 897с.

Інформаційні ресурси

1. Конституція України: Прийнята нап'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 80 с.

2. «Про внесення зміни до заходів щодо виконання завдань, які впливають з послань Президента України до Верховної Ради України» Європейський вибір: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2004 р. № 499. – «Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 роки» і «Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2001 році» // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

3. «Про додаткові заходи щодо посилення роботи з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу»: Постанова Кабінету Міністрів України від 31 березня 2004 р. № 417 // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

4. Національна програма інформатизації // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

Інтернет-джерела для самостійної підготовки та проведення науково-дослідних робіт

1. Верховна Рада України – <http://portal.rada.gov.ua/>
2. Президент України – <http://www.president.gov.ua/>
3. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua/control/>
4. Національний банк України – <http://www.bank.gov.ua/NBU/>
5. Фонд державного майна України – <http://www.spfu.gov.ua/ukr/>
6. Рада національної безпеки і оборони України – <http://www.rainbow.gov.ua/>
7. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини – <http://www.ombudsman.kiev.ua/>
8. Національна академія державного управління при Президентові України – <http://www.academy.kiev.ua/>
9. Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України – <http://www.kbuara.kharkov.ua/>
10. Національна бібліотека України В.І.Вернадського – <http://www.nbuv.ua/>
11. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка – <http://www.korolenko.kharkov.com/>
12. Асоціація міст України – <http://www.auc.org.ua/>
13. Інститут реформ – <http://www.ir.org.ua/docs/Abetka/>
14. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua> - (вихід на всі міністерства і відомства)
15. Київський центр Інституту Схід - Захід – <http://www.ewi.org.ua/>
16. Леонтівський центр стратегічного планування – <http://www.citystrategy.leontief.ru/>
17. Мережа аналітичних центрів України – <http://www.intellect.org.ua>
18. Національний інститут стратегічних досліджень – <http://www.niss.gov.ua/resources.html>
19. Проект «Институт Евроград» – <http://www.eurograd.spb.ru/>
20. Проект Світового банку у сфері стратегічного планування міського розвитку – <http://www.worldbank.org/urban/>
21. Стратегічне планування в регіонах Європейського союзу – <http://www.cor.eu.int/home.htm>
22. Українська асоціація місцевих та регіональних влад – <http://www.alau.org.ua/>
23. Центр муніципального та регіонального розвитку – <http://www.polis.org.ua/>